

ليکونکی: م.ک. بهادر اکمار (M.K.Bhadrakumar)

منبع او دخپريدو نيټه: نيوز کلک «2022-06-22»

ژباړونکی: پوهندوی دوکتور سيدحسام «مل»

په فکري افق کي دمتحده ايالاتو او د چين ترمينځ دکړکيج له مينځه وړنه

US-China Détente on the Horizon

په وروستي تحليل کي، د بايډن او ژي سياسي گټي سره يوځای کيږي لکه څنگه چي د دواړو لپاره، کال 2022 د ټاکنو مهم کال وي.

In the final analysis, Biden's and Xi's political interests converge, as for both, 2022 happens to be a crucial election year.

د چين د کمونست گوند د سياسي بيورو غړي يانگ جيچي (لومړی ځل) د ۲۰۲۲ کال د جون په ۱۳ مه نيټه په لوگزامبورگ کي د امريکا د ملي امنيت له سلاکار جيک سليوان سره وکتل

د کيوډو خبري اژانس د دوشنبې په ورځ راپور ورکړ چي جاپان، جنوبي کوريا، استراليا او نيوزيلنډ راتلونکي اونی په هسپانيا نيه کي د **نا ټو** د مشرانو د غونډې په څنډه کي څلور اړخيزه غونډه کوي.

په راپور کې ویل شوي چې د څلور اړخیزې غونډې په اړه د توکیو نوبت "د هند - آرام سمندر کې د چین د کنټرول لپاره د یوې هڅې اواند په توګه لیدل کېږي کله چې په اوکراین باندې د روسیې برید وروسته له هغې چې بیجینګ خپل نفوذ پراخوي په سیمه کې د هغې د اغیزو په اړه اندېښنې ډیرې کړې "کیوډو ټینګار وکړ چې څلور اړخیزه ناسته به "دیوآزاد او خلاص هند - آرام سمندر په لټه کې د څو اړخیزو همکارو چوکاټ ته یو نوی اړخ اضافه کړي".

دا بې له شکه د تمثیل بدلون دی بې له شکه، د کیشیدا «جاپاني سیاست پوه» نوبت د واشنګټن بشپړ ملاتړ لري. د بایډن اداره سویلي کوریا هڅوي چې د جاپان سره خپله هچک «لاس لنډ تېرګي» ښخ کړي. په جنوبي کوریا کې د ښي اړخې ولسمشر یون سوک یول وروستی ټاکنې په حقیقت کې له چارو سره مرسته کوي.

په سیول کې دولسمشرۍ دفتر دامنیتي چوکاټ په اړه د جاپان وړاندیز هرکلی کړی: "موږ دا وړاندیز په آسیا کې د څلورو هیوادونو د ځواک د راټولولو په موخه ګورو" تر دې مخکې، د امریکا ولسمشر بایډن هم په ورته رفتار سره د نیوزیلینډ د راجلبولو لپاره لاس په کار شو، چې د چین د کنټرول لپاره د هند - آرام سمندر په ستراتیژۍ کې فعاله کیدو لپاره ناخوښه امنیتي شریک دی. د بایډن په بلنه د می په وروستیو کې واشنګټن ته د لومړۍ وزیرې جسیندا آرډرن (نخست وزیر زیلاند جدید) سفر د سپینې ماڼۍ اجنډا په بریالیتوب سره سرته ورسوله.

د جاپاني نوبت ریزن ډیټر «دوجود لپاره دلیل یا توجیه» یو څه توضیح ته اړتیا لري. عمومي تمه دا وه چې نا تو د یوه نړیوال امنیتي سازمان په توګه د خپل بدلون د یوې برخې په توګه د هند - آرام سمندر په لور وځوځیږي. جاپان د خپلې بهرنۍ پالیسۍ د نظامي کولو په لاره کې ډیر لږ دی. په دې وروستیو کې په سینګا پور کې د شانګری لا په کلني کنفرانس کې، کیشیدا په خپله کلیدي وینا کې د "نوي دورې لپاره دریا لیزم ډیپلوماسۍ" په نوم یوه نوي نظریه تشریح کړه، کوم چې "د جاپان او متحده ایالاتو د اتحاد د پیاوړتیا سره په ګډه د جاپان د دفاعي وړتیا و بنسټیز تقویه کول" د نورو ورته فکر لرونکو هیوادونو سره زموږ امنیتي همکارۍ پیاوړې کول.

د لټه ترټولو لوی لاسته راوړونکی، البته، د بایډن اداره ده. پرته له دې چې د هند - پاسیفیک ستراتیژۍ له مینځه یوسي یا یې خنثي کړي، بلکه واشنګټن هغه خپلو نږدې آسیا یي متحدینو ته بهرنۍ سپارښتونه (outsourcing) کوي. نیپون یا یوجا پانی رسني د جاپان د حکومتې چارواکوپه حواله ویلي، "د غونډې له لارې (په هسپا نیه کې)، کیشیدا ... هیله لري چې د چین په پام کې نیولو سره د آزاد او پرانستي هند - آرام سمندر د رامنځته کولو لپاره هڅو ته وده ورکړي، او د نا تو له غړو سره همکاري پراخه کړي".

با ډن په احتیاط سره متحده ایالات په آسیا - آرام سمندر کې د نوي څلور اړخیز چوکاټ څخه لرې ساتلي دي. خو هغه هم خپل لومړیتوبونه لري. هغه په دې باور دی

چې دا هغه وخت نه دی چې د چین سره د متحده ایالاتو د "ستراتیژیکي سیالی" ډگر پرېږدي .

په متحده ایالاتو کې داسې نظر شتون لري چې سپینې ماڼۍ له چین سره د **ترمپ** سوداګریزې جګړې ته د پای ټکی کېږدي او د چین په وارداتو باندې لګول شوي تعرفي لیرې کړي، ځکه چې دا تعرفي په لسګونو میلیونو امریکا یا نو باندې د ما لیا تو د مجازاتو په بڼه ثابته شوي. همدارنګه دهیواد په دی ننه کې د نرخونو لوړوالی د پخلنځي د میز په بوداسي د بحث په وړموضوع بدله شوی چې د کرونا دایبیدیمی د موضوع په پرتله لومړیتوب پیدا کړي . انفلاسیون چې پخپله یو متقابل یا قهقرايي مالیه ده کوم چې په غیر متناسب ډول د تیبټ عاید ګروپونو او متقاعدینو ته زیان رسوي. اود هغه اصلي لامل د **بایډن** ادارې او د متحده ایالاتو مرکزي بانک دی .

د بایډن مالي محرک (د امریکا د ژغورني پلان) **د پانډورا بکس** خلاص کړ. مالي لګښتونه تل د خطر سره مخ دي، احتمالي انفلاسیون وي، او نور هم، کله چې د فدرالي ریزرو غیر معمولي نرم پولی پالیسی سره یوځای کېږي. له بلې خوا، په متحده ایالاتو کې د تولید شوي توکو کورني کمښت د ښه کیدو امکان نلري، د آزادي سوداګری ګډوډی، د امریکا د سوداګریزو شریکانو په وړاندې د وسلو بندیز، د ټیکنالوژي صادراتو لپاره لوړ خنډونه او داسې نور.

په ورته وخت کې ، پیری نور عوامل اقتصادي بحران ته وده ورکوي - **د وبا ناروغي** د تل لپاره د کار ځواک پراخه کوي پداسې حال کې چې د امریکا د ماشوم بوم نسل تقاعد کېږي ، کوم چې معاشونه لوړوي؛ د کرایي لوړ لګښتونه ارزانه کورونه زیانمن کوي؛ د انفلاسیون په اړه د پانګوالو ویره له امله د متحده ایالاتو د زیرمو غورځیدل د شرکت عاید او د مصرف کونکي غوښتنې له مینځه وړي .

تیره چهارشنبه ، د متحده ایالاتو د خزاني وزیر **جینت بیلن** تایید کړه چې هغه د **بایډن** اداره فشار راوړي چې په **چینا بی** توکو ځینې تعرفي بیرته راوړي چې "د یر ستراتیژیک ندي" مګر پراخې یې د متحده ایالاتو مصرف کونکو او سوداګری ته زیان رسوي. هغه په وروستیو اونیو او میاشتو کې سخت فشار راوړی مګر د **بایډن** په حلقو کې د **چین** ضد هاګانو « جګړه غوښتونکو» ورته سترګې پټې کړې .

د متحده ایالاتو په اداره کې ، بحثونه روان وو چې ایا د جولای تر میاشتې وروسته د **ترمپ** ادارې په سلګونو ملیا رد ډالرو **چینا بی** محصولاتو باندې د مجازاتو "د 301 برخي" تعرفي وغځول شي. **بیلین** د **بایډن** په اداره کې یوازې مخکښ مدافع وکیل دی چې د **چین** د تعرفو د بیرته راګرځولو غوښتنه کوي ، او د ورته فکر لرونکي خلکو مخ په زیاتیدونکي شمیر د **بایډن** پر ادارې فشار راوړي ترڅو د انفلاسیون خطرونو سره د مبارزې لپاره په **چینا بی توکو** باندې تعرفي معاف کړي ، لکه اغیزمن ملي پرچون فدراسیون، چې په متحده ایالاتو کې د **والمارت** او هدف په شمول د زرګونو پرچون پلورونکو استازیتوب کوي .

بي له شکه، **بيجينگ** له نږدې څاري. د سوداګرۍ وزارت وياند تيره پنجشنبه بيا ټينګار وکړ چې د لور انفلاسيون په جريان کې پر **چين** د اضافي تعرفو لري کول "د متحده ايالاتو د مصرف کونکو، سوداګرۍ له بنسټيزو ګټو سره سم دي او د متحده ايالاتو، **چين** او نړۍ په ګټه به وي." په ګلوبل ټايمز کې د دوشنبې په ورځ په يوه تبصره کې يادونه وشوه، "

لکه څنګه چې متحده ايالات په 40 کلونو کې د انفلاسيون تر ټولو جدي ننگونې او خورا سخت اقتصادي فشار سره مخ دي، داسې ښکاري چې واشنگټن د يو څه اميد لپاره **چين** ته ګوري، لکه څنګه چې د متحده ايالاتو ولسمشر **جو بايډن** پدې وروستيو کې رسنيو ته وويل چې هغه د **چين** له لورپورې مشر سره د خبرو اترو په لټه کې دی. چې د تعرفې د مسلي په اړه هغه څه چې په ذهن کې لري پرېکړي ته ورسېږي .

البته، **بايډن** ته اړتيا نشته چې وويل شي چې که تاريخ کوم لارښود وي، کله چې امريکايان د خوارو، سونګ توکو او سرپناه په شمول د اړتياو پوره کولو لپاره مبارزه کوي - او کله چې دوی احتمال لري د اوسني واکمن اشرافي رايه ورکړي .

بي له شکه، **چين** به ديو د ټينټ «Detent» لپاره خلاص وي. مګر د **بايډن** اداره په ويره کې ده چې څنګه خپل ضعفونه **چين** ته خورا ډير څرګند نه کړي. په يقين سره، **چين** به د امريکا د اقتصاد د لیکلو لپاره د يو څه پروتو تمه وکړي. **چين** هيله لري چې د **چين** او امريکا په سوداګريزو او اقتصادي اړيکو کې د برابرې لوبې ډګر وګرځي چې د امريکا د اقتصاد او کورني سياست له ټکان ورکولو پرته به په اسانۍ سره نه شي ترل کېدای چې د ګډو همکاريو ډګر ونه پرانيزي. سربيره پردې، يو شى به بل ته لار پيدا کړي او **چين** د لوبې کولو لپاره نورد د بری کار تونه لري - لکه د اقليم بدلون، د زيربناوو پراختيا، او نور .

په وروستي تحليل کې، د **بايډن** او ژي «Xi» سيا سي ګټې سره يوځای کيږي، لکه څنګه چې د دواړو لپاره، 2022 د ټاکنو مهم کال وي .

د ډاډ لپاره، د متحده ايالاتو - **چين د ټينټ جيو پوليټيکل** اغيزې به د نړيوالې ټولني لپاره ژورې وي - تر ټولو ډير، د روسيې لپاره. د **چين** په اړه د ولسمشر **ولاديمير پوتين** څرګندونو تيره اونۍ په سينټ پيټرزبرګ کې د SPIEF په کنفرانس کې اشاره وکړه چې مسکو په ټيکنونک پليټونو کې د بدلون احساس کوي. د پوتين په حواله، "

موږ له **چين** سره ملګرتيا په زړه پورې او ګټوره ګڼو، په ځانګړې توګه له دې چې موږ د با ثباته او باور پر بنسټ سيا سي اړيکو څخه خوند اخلو. زه له رئيس **شي جين پينګ** سره ښې دوستانه شخصي اړيکې لرم چې په بشپړه توګه د دواړو هېوادونو ترمنځ د اړيکو د ټينګېدو لپاره ښه فضا رامنځته کوي. په هر صورت، دا په دې معنی نه ده چې **چين** دې زموږ سره لوبې وکړي يا زموږ په هر ګام کې ملاتړ وکړي. وروسته له دې موږ دې ته اړتيا نلرو، "

د دولت ګټې شتون لري. زموږ په څېر، د **چين** مشرتابه په لومړي سر کې د خپلو ملي ګټو په چوکاټ کې عمل کوي، خو زموږ ګټې د دوی له ګټو سره په ټکر کې نه دي او دا مهمه ده. کله چې مسايل رامنځته کيږي - او د کار په جريان کې تل د ادارې په کچه را منځته کيږي - زموږ د هيوادونو ترمنځ د اړيکو ماهيت او کيفيت موږ ته دا امکان ورکوي

چي تل د حل لاري ولتوو. زه داډه يم چي دا به همداسي دوام وکړي
« . کله چي روسيې پر اوکراين برید وکړ او لويديځ پر مسکو بندیزونه ولگول، واشنگتن
چين ته گواښ وکړ چي د بنديزونو په لغوه کولو کي د روسيې د مرستي لپاره هر ډول
اقدام به سخته سزا ورکړي. اوس څرخ په بشپړ ډول راوتلی او امريکا د خپل اقتصاد د
ژغورلو لپاره د چين مرستي ته اړتيا لري. دا د Thucydides تړپ دی چي پورته شو -
يو راڅرگندیدونکی ځواک چي يو لوی لوی ځواک ژغوري، د هغي اسراف دا بي وزله
کړی.

په درناوي «30-06-2022»